

Marko Bagić

10-GODIŠNJICA SMRTI BOŽIDARA FINKE

Božidar Finka rođen je 19. prosinca 1926. u Salima na Dugom otoku. Pučku školu završio je u rodnom mjestu. Gimnaziju je polazio u Šibeniku, Krku, Zadru i Splitu. U Splitu je maturirao 1947. Iste godine upisao se na slavističku grupu Filozofskog fakulteta u Zagrebu i diplomirao 1952. godine. Prvo mjesto gimnazijskog profesora bilo mu je u Pazinu. Zbog svog marljivog rada ubrzo je bio pozvan i primljen za asistenta u Institutu za jezik JAZU-a u Zagrebu (danas Zavod za hrvatski jezik). Opredijelio se za dijalektologiju i redovito je bio na terenskim istraživanjima. Doktorirao je iz dijalektologije 1960. godine disertacijom *Dugootočki čakavski govori* i zatim je izabran za znanstvenog suradnika. U tom razdoblju objavio je pedesetak znanstvenih i stručnih priloga. Godine 1966. izabran je za višeg znanstvenog suradnika, a pet godina poslije postaje znanstvenim savjetnikom. Godine 1975. postao je članom suradnikom JAZU-a. Dvije godine zatim izabran je za izvanrednoga člana, a godine 1988. redoviti je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, kada postaje akademik. U toj ustanovi obnaša dužnost tajnika Razreda za filološke znanosti, člana Predsjedništva HAZU-a, predsjednika njezina Odbora za dijalektologiju, člana nekoliko drugih odbora i povjerenstava te dužnost urednika nekoliko Akademijinih edicija. Burne 70. godine najplodnije su godine u znanstvenom radu Božidara Finke. To je vrijeme nakon Deklaracije o nazivu hrvatskoga književnoga jezika, *Hrvatskoga pravopisa* kojemu je on bio suautorom, godine koje su svestrano obilježile njegov znanstveni profil. Umire 17. svibnja 1999. kao znanstveni savjetnik u miru Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu.

Božidar Finka opredjeljuje se za dijalektologiju, i to ne samo čakavsku, kojom je govorio, nego jednako uspješno i za kajkavsku i za štokavsku. Radio je terenska istraživanja od Mljetu i Lastova pa po svem *hrvatskome prostornom luku* do Osijeka, Vinkovaca i drugih krajeva istočne Slavonije. Upoznao je na terenu neke hrvatske govore u Bosni i mnoge hrvatske govore

u hrvatskoj dijaspori Austrije, Mađarske, Slovačke i Italije. U izuzetno brojnim dijalekatnim priložima spasio je od zaborava bitne podatke sa svih hrvatskih prostora, protumačio važne jezične pojave, upozorio na mnogobrojne odnose dijakronije i sinkronije, stilistike i semantike, sintakse i morfologije, fonetike, fonologije i morfonologije, na dijalekatno-standardnojezične odnose, na međudijalekatne veze i međujezična prožimanja, osobito romansko-hrvatska, o čemu svjedoče njegovi toponomastički radovi.

B. Finka sudjelovao je u izradi upitnika za *Hrvatsko-srpski dijalektološki atlas* i upitnika za *Općeslavenski lingvistički atlas* te upitnika za *Bosansko-hercegovački dijalektološki atlas*. Urednik je i suautor važne knjige *Fonološki opisi*, a surađivao je i u izradi nekoliko karata za *Europski lingvistički atlas*. Napisao je prvu opširniju sintezu o čakavskom narječju na hrvatskom i njemačkom jeziku, a s akademikom Milanom Mogušem izradio je najcjelovitiju kartu čakavskoga narječja. Prvi je izradio kartu hrvatskih dijalekata na hrvatskom državnom prostoru. U vezi s dijalektologijom važno je spomenuti da je akademik Božidar Finka, u svojstvu predsjednika Odbora za dijalektologiju HAZU-a, pokretač znanstvenih skupova pod naslovom *Hrvatski dijalekti*. Oni su bili jak poticaj istraživanju hrvatskih dijalekatnih prostora i razvitka hrvatske dijalektologije. Druga važna djelatnost akademika Božidara Finke očituje se u leksikografiji. Svoj leksikografski rad započeo je na velikom Akademijinu rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika (1953.). Pokrenuo je i organizirao rad na izradi povijesnog *Rječnika hrvatskoga kajkavskoga književnoga jezika*. Akademik Božidar Finka bio je stalno u jezičnoj areni boreći se ustrajno i dosljedno za samobitnost hrvatskoga jezika. Njegovi članci o problematici hrvatskoga književnog jezika, o tzv. međuvarijantnim odnosima, o pripremi tekstova za strojnu obradu, o leksičko-semantičkim proučavanjima, o normi i normiranju te članci o drugim jezičnim temama nalaze se po mnogobrojnim časopisima, a najbolje su vidljivi u vrlo zapaženoj novinskoj rubrici *Jezične dileme* koju je vodio u Vjesniku 70-ih godina. Ona je zbog autorovih stavova o samosvojnosti hrvatskoga jezika bila nasilno ukinuta, kao što je, uostalom, nešto kasnije i *Hrvatski pravopis* koji je izradio zajedno s Milanom Mogušem i Stjepanom Babićem bio zabranjen. Njegov ljudski i znanstveni lik resi izuzetno poštenje i marljivost. Bibliografija njegovih djela od preko 400 bibliografskih jedinica golemo je i cjelovito djelo koje je ostavilo dubok i prepoznatljiv trag u hrvatskom jezikoslovlju.